

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ความทันสมัย กับความเชื่อ ความศรัทธา และการปฏิบัติศาสนกิจของคริสตศาสนิกชนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัย ดังนี้

ประชากร (Population)

ประชากรในที่นี้หมายถึง ประชาชนที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ประชาชนเฉพาะที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 75,389 คน (จากการสำรวจของวิทยาลัยแสงธรรม ซึ่งเป็นสถาบันทางศาสนาคาทอลิกซึ่งเปิดอบรมผู้ที่ได้รับการบวชเป็นบาทหลวง โดยจัดให้มีการเรียนการสอนทางด้านปรัชญาศาสนา และเทววิทยา รวมทั้งมีการสนับสนุนการวิจัยทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม) เป็นประชาชนทั้งหมดที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ เพื่อนำผลการวิจัยไปสรุปอ้างอิงถึง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างหมายถึงตัวแทนที่เป็นส่วนหนึ่งของประชากร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนตัวแทนของประชากร โดยวิธีเปิดตารางสำเร็จของ Taro Yamane โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95 เปอร์เซ็นต์ และความผิดพลาดยอมให้เกิดขึ้นได้ไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ จำนวนประชากรคาทอลิกในกรุงเทพมหานครทั้ง 6 สังฆมณฑล เท่ากับ 75,389 คน นำมาเทียบในตารางจะได้จำนวนคนที่ต้องการศึกษาวิจัยคือเท่ากับประมาณ 398 คน

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มประชากรมีภูมิสำเนากระจายไปตามพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร จึงเลือกใช้วิธี Stratified Random Sampling กล่าวคือ แบ่งพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครออกเป็นกลุ่มตามเขตที่มีโบสถ์ตั้งอยู่ จากนั้นทำการเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายจากเขตต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีโบสถ์คาทอลิกตั้งอยู่ โดยการคัดรายชื่อโบสถ์ทั้งหมดแล้วเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย จากเอกสารการสำรวจจำนวนโบสถ์ที่ตั้งอยู่ตามเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ของวิทยาลัยสงฆ์ธรรม ที่สำรวจไว้เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2540 ซึ่งโบสถ์ที่ได้รับการสุ่มได้แก่

1. โบสถ์เซนต์หลุยส์ ถนนสาทรใต้ แขวงสาทร เขตสาทร โทร 211-0220 ; จำนวนสัตบุรุษ 4,148 คน
2. โบสถ์พระมหาไถ่ ขอยร่วมฤดี ถนนวิฑู แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน โทร 256-6578 ; จำนวนสัตบุรุษ 3,250 คน
3. โบสถ์ประจำบ้านเซเวียร์ ขอยราชวิถี 12 พหลโยธิน แขวงสามเสนใน พญาไท โทร 246-1445-6 ; จำนวนสัตบุรุษ 1,100 คน
4. โบสถ์แม่พระประจักษ์เมืองลอร์ด ถนนนวมากาศ แขวงบางค้อ เขตจอมทอง โทร 468-1641 ; จำนวนสัตบุรุษ 2,200 คน

เมื่อได้จำนวนโบสถ์ที่ต้องการจึงกำหนดจำนวนผู้ที่จะทำการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้จัดเตรียมแบบสอบถามไว้ทั้งสิ้น 700 ชุด และเก็บกลับมาได้ 367 ชุด ซึ่งคิดเป็น 92.21 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดที่ต้องการ (398 คน) โดยวิธีแจกแบบสอบถามหลังเสร็จสิ้นพิธีตามจุดต่าง ๆ ที่เป็นทางเข้าออกของโบสถ์ พร้อมกับรับคืนแบบสอบถามทันทีเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเสร็จ

ลักษณะทั่วไปของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกำหนดให้มีทั้งแบบสอบถามปลายปิด (close form) และแบบสอบถามปลายเปิด (open form) แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1

เป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรทางด้านลักษณะประชากร ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพครอบครัว ตำแหน่งในสังคม ภูมิหลังทางครอบครัว

ตอนที่ 2

เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสาร ในที่นี้จะทำการศึกษาเฉพาะการเปิดรับข่าวสารทางศาสนา การเปิดรับข่าวสารทางศาสนา การสื่อสารระหว่างบุคคลในศาสนาคาทอลิก การติดต่อกับสังคมภายนอกที่มีชุมชนคาทอลิก และที่มีสถานที่สำคัญทางศาสนา

ตอนที่ 3

เป็นคำถามเกี่ยวกับความทันสมัยในระดับบุคคล ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและเศรษฐกิจ ความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการยอมรับประสบการณ์ใหม่ การให้ความสำคัญกับเวลา เชื่อในหลักเหตุผลและเชื่อในบทบาทและความสามารถของมนุษย์ ฯลฯ

ตอนที่ 4

เป็นคำถามเกี่ยวกับความเชื่อในศาสนาตามหลักคำสอนของพระเยซูคริสต์ พระคัมภีร์ไบเบิล และกฎศาสนจักร ความเชื่อตามธรรมเนียมปฏิบัติจากอิทธิพลครอบครัวที่มีการให้ความสำคัญให้การอบรม และสนับสนุนทุกรูปแบบให้สมาชิกในครอบครัวใกล้ชิดศาสนา

ตอนที่ 5

เป็นคำถามเกี่ยวกับความศรัทธา ได้แก่ ความเคารพบูชาสูงสุด เชื่อถือ ไว้วางใจ เชื่อมั่น มีความมั่นใจเข้มข้นในข้อคำสอนของพระเยซูซึ่งสามารถกระตุ้นให้ชาวคาทอลิกทุ่มเท เสียสละเกิดความเชื่อและมีความมั่นใจเข้มข้นในระดับตระหนักภารกิจซึ่งจะก่อให้เกิดการปฏิบัติศาสนกิจให้ปรากฏต่อไป เช่น การแสดงออกถึงความศรัทธาโดยการทำเครื่องหมายสำคัญมหากางเช่น การสวดภาวนาร่ำพียงอ่อนวอน การเตรียมตัวอย่างดีเพื่อไปพบกับพระ การอดอาหารและงดทานเนื้อสัตว์ในเทศกาลสำคัญทางศาสนา ซึ่งสภาพการณ์ที่ปรากฏออกมาสู่การรับรู้ของบุคคลในแวดวงผู้นับถือศาสนาคาทอลิกด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อทางศาสนาเป็นหลัก

ตอนที่ 6

เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ ได้แก่ การปฏิบัติศาสนกิจส่วนบุคคลและการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกับผู้อื่น ทั้งการปฏิบัติศาสนกิจในรอบปี การปฏิบัติศาสนกิจในรอบสัปดาห์ และการปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวัน เช่น การไปร่วมพิธีทางศาสนาที่โบสถ์ การเข้าร่วมพิธีแห่แห่น

และพิธีฉลองเทศกาลสำคัญ ๆ ทางศาสนา การแก้บาป รับศีล การสวดภาวนา การรำพึง และการพลีกรรม เป็นต้น

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วัด พฤติกรรมการสื่อสาร ความทันสมัย ความเชื่อ ความศรัทธา และการปฏิบัติศาสนกิจ มีวิธีการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบสอบถาม โดยดัดแปลงคำถาม จากงานวิจัยที่มีการวัดในเรื่องพฤติกรรมการสื่อสาร ได้แก่ งานวิจัยของ สวรรค์วี คชาชีวะ, พีระ จิตรโสภณ, บุชบา สุธีร์ธร, พัทธนี เขยจรรยา และคำถาม ในเรื่องความทันสมัย และการเปิดรับข่าวสาร ได้แก่ งานวิจัยของ จารุณี บุญนิพัทธ์, ดารา รัตน์ โขยาโส, กรุณา เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา และคำถามในเรื่องความเชื่อทางศาสนาอิสลาม โดยนำมาดัดแปลงให้เข้ากับศาสนาคริสต์ ได้แก่ งานวิจัยของ จินตวดี พุ่มศิริ ซึ่งคำถามทางด้านความเชื่อ ความศรัทธา และการปฏิบัติศาสนกิจ ได้จากการศึกษาดำรงทางด้านจิตวิทยาสังคม ปรัชญาศาสนาคาทอลิก พระคัมภีร์ไบเบิล และเทวศาสตร์ในบางส่วน โดยตัวแปรด้านความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจ ได้จากการนำหลักการในข้อความรู้ที่ศึกษามาและจากการสัมภาษณ์พูดคุยสอบถามความคิดเห็นกับบาทหลวงคาทอลิกและฆราวาสซึ่งเป็นที่รู้จักเลื่อมใสเป็นแบบอย่างที่ดีในหมู่ชาวคาทอลิก รวบรวมข้อความรู้ที่ได้มาและตั้งเป็นคำถาม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อตามหลักคำสอนของพระเยซูใน ตามกฎศาสนจักรและธรรมเนียมปฏิบัติ

3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามทั้ง 6 ส่วน ซึ่งสร้างเสร็จแล้วให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และบาทหลวงผู้ทรงความรู้ทางด้านเทววิทยา ปรัชญาศาสนาตรวจสอบ แก้ไข และนำมาทดลองใช้กับชาวคริสต์ที่มีไปกลุ่มประชากรจำนวน 30 คนครั้งที่ 1 แล้วนำผลที่ได้มาทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้ค่า KR 21 (วิธีของ Kuder - Richardson's Method) สำหรับส่วนที่วัดความรู้

$$KR21 \quad r_{tt} = \frac{k}{(k-1)} \left[1 - \frac{\bar{X} (k - \bar{X})}{kS^2} \right]$$

เมื่อ	k	คือ	จำนวนข้อ
	X	คือ	คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ
	S ²	คือ	ความแปรปรวนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ

4. แก้ไข ปรับปรุงแบบสอบถามในด้านภาษา ความยากง่ายของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างเป็น ครั้งที่ 2 จำนวน 40 คน สำหรับแบบทดสอบ และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ค่าความเชื่อถือได้ วิธีนี้คือ Alpha Coefficient ซึ่งมีสูตรคือ

$$\text{Cronbach } \alpha = \frac{k}{(k-1)} \left[1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right]$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าความเชื่อถือได้
	k	คือ	จำนวนข้อ
	V_i	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	V_t	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ผลจากการคำนวณพบว่า	ค่าความเชื่อถือได้สำหรับส่วนของความทันสมัย	= 0.82
	ค่าความเชื่อถือได้สำหรับส่วนของความเชื่อ	= 0.92
	ค่าความเชื่อถือได้สำหรับส่วนของความศรัทธา	= 0.88
	ค่าความเชื่อถือได้สำหรับส่วนของ การปฏิบัติศาสนกิจ	= 0.89

การกำหนดคะแนนเพื่อการวิเคราะห์

การให้คะแนนคำตอบที่ได้จากแบบสอบถาม ในการวัดค่าหาตัวแปรนั้น ใช้วิธีให้คะแนนตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) กล่าวคือ จัดแบ่งลำดับการให้ความสำคัญมาก หรือ ให้ค่าของความรู้สึกเข้มข้น รุนแรง เป็นคะแนนสูง และสำคัญน้อย เข้มข้นน้อย ให้คะแนนน้อย ลดหลั่นกันลงมา โดยความรู้สึกเฉย ๆ หรือไม่มีความคิดเห็น จัดให้อยู่กึ่งกลาง

1. การวัดตัวแปรพฤติกรรมการสื่อสาร

การเปิดรับข่าวสารทางศาสนา วัดโดยการให้คะแนนความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางศาสนาจากสื่อสิ่งพิมพ์, วิทยุ, โทรทัศน์ โดยคะแนนสูงสุด ให้กับผู้ที่เปิดรับทุกวัน หรือสัปดาห์ละ 6-7 ครั้ง และโดยให้คะแนน "5" คะแนน สำหรับการเปิดรับสื่อทางศาสนามากที่สุดจนถึง "0" สำหรับการไม่เปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาเลย

สำหรับคำตอบในข้อที่กำหนดเป็นตัวเลือกว่า เคย หรือไม่เคยเปิดรับ ติดตามข่าวสารทางศาสนา หรือเป็นสมาชิกสื่อสิ่งพิมพ์คาทอลิก ให้คะแนน "1" สำหรับผู้ที่เคยเปิดรับ และ "0" สำหรับคำตอบ ไม่เคย

สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับศาสนาจากสื่อสิ่งพิมพ์คาทอลิกให้คะแนน “4” สำหรับคำตอบ อ่านทุกวัน และ “0” สำหรับคำตอบไม่เคยอ่านเลย ลดหลั่นกันไปตามลำดับ

สำหรับการเป็นสมาชิกสื่อสิ่งพิมพ์คาทอลิก หรือการให้ความสนใจข่าวสารทางศาสนาให้คะแนน “1” คะแนน สำหรับสื่อหนึ่งอย่าง ที่เป็นสมาชิก หรือ ที่อ่านพบ

2. การวัดตัวแปร การสื่อสารระหว่างบุคคล

วัดด้วยคะแนน ความบ่อยครั้งในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆในศาสนา ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา กล่าวคือ ให้คะแนน “3” หมายถึง คุยกันบ่อยมาก จนถึง “0” หมายถึง ไม่ได้คุยกับใครเลย

สำหรับการจัดอันดับ 1,2,3, ถึงอันดับที่ 6 กำหนดให้ คำตอบในตัวเลือกที่การสื่อสารระหว่างบุคคลในศาสนา ในด้านข่าวสาร และความรู้จักศาสนาได้ทำกับบุคคลผู้ใกล้ชิดศาสนา เช่น บาทหลวง นักบวชชายหญิง ให้คะแนนสูงสุดและลดหลั่นกันไปตามลำดับที่กำหนดไว้ 1-3 และ 1-6

3. การวัดค่าตัวแปร การติดต่อกับสังคมภายนอก

วัดด้วยการให้คะแนน “2” สำหรับผู้ที่เคยเดินทางไปนอกภูมิภาคมิสซังมา ตั้งแต่สองครั้งหรือมากกว่าเพื่อปฏิบัติศาสนกิจหรือสังคมอื่นที่มีสถานที่สำคัญทางศาสนาตั้งอยู่มากกว่าสองครั้งในรอบสองปีที่ผ่านมา และให้คะแนน “1” สำหรับคำตอบในตัวเลือกเคยไปหนึ่งครั้ง และให้ “0” คะแนนสำหรับคำตอบในตัวเลือก “ไม่เคย”

4. การวัดค่าตัวแปร เกี่ยวกับความทันสมัยในระดับบุคคล

วัดด้วยการให้คะแนน “5” สำหรับคำตอบในตัวเลือก ซึ่งกำหนดเป็นคุณลักษณะของความทันสมัย และให้คะแนน 4, 3, 2 ถึง 1 สำหรับคำตอบในตัวเลือกอื่นที่กำหนดให้เป็นความทันสมัยในระดับรองลงมาจนถึง “0” ซึ่งเป็นตัวเลือกอันเป็นลักษณะซึ่งตรงกันข้ามกับความทันสมัยในระดับบุคคล

5. การวัดค่าตัวแปร ความเชื่อ โดยคำตอบในตัวเลือก “เชื่อมากที่สุด” ให้คะแนน “4” และคะแนนลดหลั่นกันลงมา คือ 3, 2, และ 1 ตามลำดับ และสำหรับคำตอบในตัวเลือก “ไม่เชื่อ” วัดค่าด้วยการให้คะแนน “0”

6. การวัดค่าตัวแปรความศรัทธา วัดค่าตามคะแนนที่กำหนดให้เป็น 5 ระดับ จากตัวแปรในเรื่องหลักของความศรัทธา ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ และความศรัทธาที่ถูกต้องตามหลักศาสนา กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้คะแนนความศรัทธา 4, 3, 2 และ 1 ได้ตาม

ระดับความศรัทธาที่ตนมี แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเชื่อทางศาสนา และให้คะแนน 0 สำหรับคำตอบในตัวเลือกที่ไม่ได้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อที่ถูกต้อง หรือผิดเพี้ยนไปจากหลักศาสนา

7. การวัดค่าตัวแปรการปฏิบัติศาสนกิจ วัดค่าด้วยการให้คะแนน “2” สำหรับคำตอบในตัวเลือก “ทุกปี” และให้คะแนน “1” สำหรับคำตอบในตัวเลือก “เกือบทุกปี” และให้คะแนน “0” สำหรับคำตอบในตัวเลือก “ไม่ปฏิบัติเลย” การปฏิบัติศาสนกิจในข้อ 20, 21 กำหนดให้นำคะแนนมาบวกกันเมื่อคำตอบในการปฏิบัติศาสนกิจที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้ถูกต้อง โดยให้คะแนน “1” ในคำตอบแต่ละข้อ และนำมาบวกกัน

จากข้อ 4-7 การแปลผลค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ โดยได้กำหนดความหมายของค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	ความหมายคือ	ค่าเฉลี่ยที่ได้อยู่ในระดับ	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	ความหมายคือ	ค่าเฉลี่ยที่ได้อยู่ในระดับ	สูง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	ความหมายคือ	ค่าเฉลี่ยที่ได้อยู่ในระดับ	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	ความหมายคือ	ค่าเฉลี่ยที่ได้อยู่ในระดับ	ค่อนข้างต่ำ
ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า	1.50	ความหมายคือ	ค่าเฉลี่ยที่ได้อยู่ในระดับ	ต่ำมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอจดหมายนำจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงเจ้าอาวาสตามโบสถ์ที่ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลกับสัตบุรุษที่มาโบสถ์ในวันอาทิตย์ ทั้งนี้การขออนุญาตรวมทั้ง การขอให้ช่วยทำการประกาศในโบสถ์ เพื่อแจ้งให้ผู้ที่มาโบสถ์ทราบถึงที่มาของนิสิต วิธีการแจกแบบทดสอบ และเวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม และขอความร่วมมือจากผู้ที่อยู่ในโบสถ์ส่งแบบสอบถามคืน ณ จุดที่กำหนด ซึ่งไม่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบเก็บแบบสอบถามไปตอบที่บ้านเนื่องจากจะเกิดการสูญเสียนิสิตสูงและติดตามยาก ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีคอยอยู่บริเวณโบสถ์คอยให้คำชี้แจง ตอบข้อสงสัย และรอเก็บแบบสอบถามคืน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละรายใช้เวลาในการตอบประมาณ 30 นาที ถึง 45 นาที

ในการเก็บข้อมูลรวบรวมนี้ ผู้วิจัยมีผู้ช่วยซึ่งเป็นญาติ ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์คาทอลิก เช่นเดียวกับข้าพเจ้ารวม 5 คน หากการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งไม่ครบตามจำนวนที่ต้องการ ต้องรอเวลาทำพิธีทางศาสนา (มิสซา) ในรอบถัดไป (ในวันอาทิตย์ โบสถ์แต่ละแห่งในกรุงเทพฯ ๑ ทำพิธีมิสซา 3 รอบเป็นอย่างน้อย)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยนี้ ทำการศึกษาประชากรกลุ่มเป้าหมาย ที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ ฯ ซึ่งรวมถึงซานเมืองที่อยู่ในอาณาเขตที่ได้รับการคุ้มครองตัวอย่าง หลังจากการเก็บข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ต้องมีการลงรหัส เนื่องจากใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการทางสถิติที่ใช้คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive method) เพื่ออธิบายลักษณะของทุกตัวแปร โดยเริ่มจากลักษณะทางประชากร อันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ตำแหน่งในสังคม ภูมิหลังทางครอบครัว ตัวแปรพฤติกรรมการสื่อสาร เช่น การเปิดรับข่าวสารทางศาสนา การสื่อสารระหว่างบุคคล การติดต่อสังคมภายนอก ตัวแปรความทันสมัยในระดับบุคคล ตัวแปรความเชื่อ ตัวแปรความศรัทธา และตัวแปรการปฏิบัติศาสนกิจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative method) เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) สำหรับทดสอบสมมติฐานข้อ 1-3 เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร 2 ตัวที่แต่ละตัวต่างก็มีการวัดของข้อมูลอยู่ในระดับหรือมาตรา "อันตรภาค" (interval scale) ขึ้นไป

2.2 การทดสอบค่า t (t -test) ในกรณีที่ตัวแปรตามมีระดับการวัดตั้งแต่ "ระดับอันตรภาค" (interval scale) ส่วนตัวแปรอิสระในงานวิจัยนี้คือ ลักษณะทางประชากร ซึ่งเป็นตัวแปรกลุ่มที่ทำให้เหลือเพียงสองกลุ่ม คือ กลุ่มเพศชาย และกลุ่มเพศหญิง และพิสูจน์ว่าค่าเฉลี่ยในแต่ละตัวแปรดังกล่าวข้างต้นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มากกว่าอีกกลุ่มหนึ่ง

2.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance = ANOVA) ใช้ในกรณีที่ตัวแปรตามเป็นการวัดในระดับอันตรภาค (interval scale) และตัวแปรอิสระแบ่งออกเป็นกลุ่มมากกว่าสองกลุ่ม และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตามกลุ่มที่ต่างกันทีละคู่ โดยวิธีของ Scheffe'